

PI-104

Seat No. _____

B. A. (Sem. IV) Examination

April / May - 2016

Sanskrit : CC-403

(१) पंचतंत्रे मित्रभेदम् (पंडित विष्णुशर्मा रचितम्)

(२) व्याकरणम्

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 70

१ (अ) नीचेना गद्यखंडोभांथी गमे ते बे नो अनुवाद करो : ८

(१) कस्मिंश्चित्समुद्रतीरैक देशे टिट्ठिभदम्पती प्रतिवसतः स्म । ततो गच्छतिकाले ऋतुसमयमासाद्य टिट्ठिभी गर्भमाधत्त । अथासन्न प्रसवा सती सा टिट्ठिभिमूचे - “भोःकान्त । मम प्रसव समयो वर्तते, तद्विचिन्त्यतां किमपि नरुयद्रवं स्थानं येनाहं तत्राण्डकमोक्षणं करोमि” टिट्ठिभः प्राह- भद्रे! रम्योऽयं समुद्र प्रदेशः । तदत्रैव प्रसवः कार्यः । साह-“अत्र पूर्णिमादिने समुद्रवेला चटति । सा मत्तगजेन्द्रानपि समाकर्षति तद् दूरमन्यत्र किञ्चित्स्थानमन्विष्यताम् ।

(२) कस्मिंश्चिद्वनोदेशे चटकदम्पती तमालतरुकृत निलयौ प्रतिवसतः स्म । अथ तयोर्गच्छता कालेन सन्ततिरभवत् । अन्यस्मिन्नहनि प्रमत्तो वनगजः कश्चितं तमालवृक्षं धर्मार्तच्छायार्थी समाश्रितः । ततो मदोत्कर्षात्तां तस्य शाखां चटकाश्रितां पुष्कराग्रेणाकृष्य बभञ्ज । तस्या भङ्गेन चटकाण्डानि सर्वाणि विशीर्णानि । आयुःशेषतया च चटका कथमपि प्राणैर्न वियुक्ता । अथ सा स्वाण्डभङ्गाभिभूता प्रलापान्कुर्वाणा न कथंचिदतिष्ठत् ।

(३) अस्ति कस्मिंश्चित्पर्वतैक देशे वानर यूथम् । तच्च कदाचिद्वेमंत समयेऽसौम्यं वातसंस्पर्शवेय माम कलेवरं प्रवर्षद्भन धारा निपात समाहतं न कथंचिच्छान्तिमगमत् । अथ केचिद्धानरा वहिनकण सदृशानि गुज्जाफलान्यवचित्य वह्नि वाच्छया फुल्लुर्वन्तः समन्तात्स्थुः । अथसूचिमुखो नाम पक्षी तेषां तं वृथायासमवलोक्य प्रोवाच “भोः! सर्वे मूर्खा यूयम् । नैते वह्निनकणाः गुज्जाफलानि एतानि । तत्किं वृथा श्रमेण ?

(ब) गमे ते बे संदर्भ आपी सभज्जवो :

५

- (१) अरक्षितं तिष्ठति दैवरक्षितं, सुरक्षितं दैवहतं विनश्यति ।
- (२) नष्टं मृतमतिक्रान्तं नानुशीचन्ति पण्डिताः ।
- (३) पयः पानं भुजङ्गानां केवलं विषवर्धनम् ।
- (४) आत्मानं सततं रक्षेत् दारैरपि धनैरपि ।

२ प्राणी कथानो उद्भव अने विकासनी यथा लपो.

१४

अथवा

२ मूर्ख कच्छप कथानो सार ज्ञावी बोध लपो.

१४

३ मित्रभेदनी वार्ताओने आधारे वार्ताकारनी शैली यथा.

१४

अथवा

३ मित्रभेदमांथी प्राप्त थतो बोध लपो.

१४

४ टूंकनोंध लपो : (गमे ते बे)

१४

(१) सिंह-शृङ्गाल कथा ।

(२) पंडित विष्णु शर्मानुं जवन

(३) प्राणी कथानी वाक्षशिकताओ

(४) मत्स्यत्रय कथा ।

૫ ગમે તે સાત પ્રશ્નોના ઉત્તર એક-બે વાક્યોમાં લખો :

૧૪

- (૧) પંચતંત્રના વિભાગો કેટલા છે ? નામ લખો.
- (૨) વિષ્ણુશર્માએ મિત્રભેદની રચના શા માટે કરી ?
- (૩) વિષ્ણુના દૂતે આવીને ગરુડને શું કહ્યું ?
- (૪) ધર્મબુદ્ધિ-પાપબુદ્ધિની કથાનો બોધ લખો.
- (૫) પંચતંત્રનો અર્થ લખો.
- (૬) ત્રણ માછલાંના નામ જણાવો.
- (૭) અસ્ ધાતુનું વિઘર્થ ત્રી.પુ.એવ. અને આજ્ઞાર્થ બી.પુ.એ.વ.નું રૂપ લખો.
- (૮) કુર્વન્તુ અને સ્યાત્ નું રૂપ ઓળખાવો.
- (૯) કુર્વીથાઃ અને દદાનિનું રૂપ ઓળખાવો.
- (૧૦) દા ધાતુનું વિઘર્થ ત્રી.પુ.એવ અને આજ્ઞાર્થ બી.પુ.એ.વ.નું રૂપ આપો.
- (૧૧) બુવન્તુ અને કરવાવહૈ નાં રૂપો ઓળખાવો.
- (૧૨) સ્યાત્ અને ચિનુ રૂપો ઓળખાવો.